



Harri Luukko  
nämndsekreterare  
Telefon 08-555 010 62  
harri.luukko@nykvarn.se

## Tillsynsplan serveringstillstånd 2019

VON/2018:118

### Förvaltningens förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden beslutar att anta i ärendet föreslagen tillsynsplan för serveringstillstånd år 2019.

### Sammanfattning av ärendet

Alkohollagen är en social skyddslag med mål att begränsa alkoholens skadeverkningar. Tillgängligheten av alkohol begränsas genom att tillståndshavarna ska uppfylla högt ställda krav för att få ett serveringstillstånd, samt följa alkohollagen efter att tillstånd meddelats. Enligt alkohollagen ska kommunen upprätta en tillsynsplan. Syftet med tillsynsplanen är att få en tydlig struktur för tillsynsarbetet.

Vård- och omsorg föreslår således att vård- och omsorgsnämnden beslutar att anta föreslagen tillsynsplan för serveringstillstånd i Nykvarns kommun år 2019.

### Ekonomiska konsekvenser

Beslutet medför inga nya ekonomiska konsekvenser.

### Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2018-12-19

Tillsynsplan, serveringstillstånd I Nykvarns kommun år 2019

### Barnkonventionskonsekvenser

Ett antagande av en tillsynsplan bedöms stärka efterlevnaden av alkohollagens intentioner och bör således få en positiv effekt på barns och ungas exponering för alkoholens negativa effekter.

Mahria Persson Lövkvist  
Vård- och omsorgschef

Harri Luukko  
Nämndsekreterare/utredare



**Beslutet expedieras till**

Vård- och omsorgschef

Tillståndsenheten Södertälje kommun

Tillståndshandläggare Nykarvans kommun

Akten



# TILLSYNSPLAN

Serveringstillstånd

## ÅR 2019

– med tillbakablick på året 2018

Vård- och omsorgskontoret  
Tillståndsenheten

## **SAMMANFATTNING**

Denna tillsynsplan grundas på tillståndsenhetens behovsutredning för år 2019 och på de register som finns på myndigheten samt en tillbakablick för det gångna året 2018.

Tillståndsenheten ämnar under kommande året att ställa krav på tillståndshavare som har visat briser i ansvarsfull servering att de upprättar och lämnar in till tillståndsenheten en kopia av sin egen alkoholpolicy.

Under år 2019 kommer även granskning av restaurangrapporter att prioriteras inom den inre tillsynen. En sådan rapport skall enligt alkohollagen lämnas årligen i vilken försäljning av mat och alkoholdrycker framgår.

## **BESKRIVNING AV TILLSYNSPLANENS INNEHÅLL**

### **Inledning**

Tillståndsenheten har tagit fram denna plan i syfte att beskriva och informera om hur tillsyn på alkohollagens område bedrivs och kommer att bedrivas under år 2019 i Nykvarns kommun.

Av alkohollagen (AL) 9 kap. 2 § framgår att det är kommunen och Polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker. Kommunen och Polismyndigheten har också tillsyn över detaljhandeln med folköl. Kommunen ska upprätta en tillsynsplan som ska ges in till länsstyrelsen. *Lag (2014:770)*.

Länsstyrelsen ska ge kommunerna vägledning men också utöva tillsyn av kommunernas verksamhet; bl a genom att säkerställa att AL:s och förvaltningslagens regler följs. Statens Folkhälsomyndighet är central tillsynsmyndighet och ska följa utvecklingen och vara vägledande vid tillämpningen av lagen.

### **Alkohollagens huvudsyften**

Alkohollagen är en skyddslagstiftning vars huvudsakliga syfte är att begränsa alkoholens skadeverkningar, till exempel överkonsumtion av alkohol och alltför tidig alkoholdebut. Kravet på ordning och nykterhet har också en framskjuten plats i lagstiftningen. En väl fungerande tillsynsverksamhet är också en hörnsten i det alkoholskadeförebyggande arbetet.

Av förarbeten till alkohollagen (prop 1994/95:89 s 102-104) framgår bl a följande. ”Servering av alkoholdrycker är en socialt ansvarsfull uppgift. För att få tillstånd till sådan servering måste därför sökanden uppfylla högt ställda krav på lämplighet. Kravet på lämplighet kvarstår även efter det att tillstånd har meddelats.

Bestämmelserna om administrativa ingripanden, såsom erinran, varning och återkallelse av serveringstillstånd är till för att få bort missförhållanden och förhindra att nya uppstår. Åtgärder mot en tillståndshavare är inte avsedda att vara ett straff utan är ett medel för att skapa en god restaurangmiljö.

Det är tillståndsenhetens självklara målsättning att arbeta enligt lagstiftarens ovan angivna synsätt samt de kommunala riktlinjerna. Det innebär dels att bedriva tillsyn så att de alkoholpolitiska syftena med lagen upprätthålls, dels att bevaka att alkohollagens krav på tillståndshavarens lämplighet alltjämt är uppfyllda.

### **Nationell ANDT- Strategi**

Regeringen har tagit fram en förnyad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (ANDT-politiken) för perioden 2016-2020.

Strategin innehåller sex mål som tillsammans ska bidra till att uppnå det övergripande målet:

1. Tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak ska minska.
2. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel och tobak eller debuterar tidigt med alkohol ska successivt minska.
3. Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska.
4. Kvinnor och män samt flickor och pojkar med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.
5. Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska.
6. En folkhälsobaserad syn på ANDT inom EU och internationellt.

### **Vad innebär tillsynsansvaret?**

Servering av alkoholdrycker får endast ske i sådan omfattning och i sådana former att skador eller brister i ordning och nykterhet på serveringsställena inte uppstår. Som ett särskilt skydd för ungdomen finns åldersgränser. Dessutom ska, som ovan nämnts, förutsättningarna för att få tillstånd vara uppfyllda även sedan tillstånd meddelats, det vill säga det finns krav på tillståndshavarens fortsatta lämplighet med mera.

Kommunen ska således enligt lagen bedriva tillsyn över att alkohollagens bestämmelser efterlevs. När missförhållanden föreligger ska kommunen återkalla serveringstillståndet enligt 9 kap 18 § AL. Det finns en möjlighet att i enlighet med 9 kap 17 § AL meddela varning och erinran istället för återkallelse men det krävs då att särskilda skäl föreligger.

### **Hur bedrivs tillsyn?**

Det finns flera former för tillsyn som kan delas in enligt följande,

- a) Inre tillsyn
- b) Yttre tillsyn
- c) Förebyggande arbete

Nedan följer en beskrivning av vad de olika formerna av tillsyn normalt innebär.

#### *a) Inre tillsyn*

Inre tillsyn är en skrivbordsbaserad kontroll där man följer upp om förutsättningarna för tillstånd fortfarande föreligger för enskild tillståndsinnehavare. Sådan tillsyn ska ske regelbundet under året av samtliga tillståndshavare.

Tillståndshavare med stadigvarande serveringstillstånd är enligt AL skyldig att varje år inge restaurangrapport till kommunen. Restaurangrapporten granskas med fokus på avvikelser; t ex om orimligt stor del av omsättningen härrör från alkoholförsäljning. Kommunens tillsynsavgift baseras på uppgifter ur dessa rapporter.

Uppgift om hur en tillståndshavare sköter sig i ekonomiskt hänseende inhämtas från Skattemyndigheten och/eller Kronofogdemyndigheten. Uppgift om den personliga lämpligheten kan inhämtas via polisen ur belastnings- och misstankeregister – om skäl finns för en sådan kontroll. Uppgift kan även hämtas från Bolagsverket för kontroll av huruvida den personkrets som lämplighetsprövades inför tillståndsgivningen består eller om förändringar i denna har skett utan

att ha anmälts till tillsynsmyndigheten. Information inkommer också till tillståndsenheten via samverkande myndigheter och från andra källor såsom tips från allmänhet och media. Även bolagets årsredovisning och bokföring kan begäras in om behov uppstår.

#### *b) Yttre tillsyn*

Besök på serveringsstället kan genomföras av kommunala tjänstemän på egen hand eller i samverkan med andra myndigheter såsom Polismyndigheten, brandmyndighet, miljöförvaltning, Skatteverket m fl.

Yttre tillsynsbesök kan uppdelas i rutinbesök, påkallade besök och uppföljningsbesök. Det är tillståndsenhetens målsättning att genomföra minst ett rutinbesök per tillståndshavare och år. Påkallade besök görs då inre tillsyn givit anledning till det. Uppföljningsbesök blir aktuella då missförhållanden förelegat vid tidigare besök.

Tillståndsenheten kontrollerar att de alkoholpolitiska kraven i lagen efterlevs genom observationer av hur verksamheten bedrivs med avseende på ordning och nykterhet samt genom kontroll av att servering inte sker till underåriga och/eller märkbart påverkade personer. Vidare kontrolleras förekomsten av lagad mat samt att serveringsansvarig finns på plats. Kontroll görs också av att försäljningen sker i enlighet med tillståndet som det framgår av tillståndsbeviset. Hit hör frågor som rör vilka slag av alkoholdrycker som serveras, om servering sker till allmänheten eller till slutet sällskap, serveringslokalernas och kökets beskaffenhet, matutbud, serveringstid samt - i förekommande fall - om meddelade villkor för tillståndet följs. Vidare kontrolleras att förvarings- och förtäringförbuderna efterlevs, tillgången på lättdrycker samt att de särskilda bestämmelserna i 7 kap AL om marknadsföring följs.

Vidare kontrolleras om tillståndshavaren uppfyller kraven på lämplighet. Framför allt är det lämplighet i ekonomiskt hänseende som lämpar sig för kontroll vid yttre tillsyn. De områden som då kontrolleras är om kraven på kassaregister och kvitto är uppfyllda samt om försäljningen bokförs enligt vad som följer av 9 kap 14 § AL. Det är i detta sammanhang värt att nämna att de uppgifter som registreras i kassaregister utgör del av restaurangens grundbokföring.

De observationer som görs vid tillsynsbesök dokumenteras noga. Även goda förhållanden ska dokumenteras. Tillståndshavaren får kopia av tillsynsprotokollet och bereds tillfälle att yttra sig över det.

Fortsatt tillsyn av ordning och nykterhet kommer att ske. Uppföljningstillsyn ska ske på de serveringsställen som nyligen meddelats erinran eller varning.

#### *c) Förebyggande arbete*

Förebyggande tillsyn kan röra vitt skilda områden men grundtanken är ändå att genom sådan tillsyn förebygga överträdelser av alkohollagen. Tillståndshavaren ska till exempel kunna vända sig till tillsynsmyndigheten för att få rätt information om vad som förväntas av denne rörande kraven i alkohollagen. Även om en tillståndshavare förutsätts ha kunskap i alkohollagen för att vara lämplig att inneha ett serveringstillstånd, är det tillsynsmyndighetens uppgift att informera samtliga tillståndshavare om till exempel kommunala riktlinjer, aktuella lagändringar eller ny rättspraxis.

Vidare är det myndighetens uppgift att tillhandahålla informationsmaterial och blanketter samt att sammanställa statistik. Myndigheten kan även arrangera krögarmöten eller utbildningar för restaurangpersonal. En viktig faktor i det förebyggande arbetet är att myndigheten bedriver effektiv och regelbunden yttre och inre tillsyn.

Sedan flera år tillbaka har det anordnats två utbildningar i ansvarsfull alkoholserving per år och dessa riktar sig till serveringspersonal. Utbildningen syftar till att främja ansvarsfull alkoholserving. Enligt Nykvarns kommuns riktlinjer för handläggning av serveringstillstånd ska all personal som jobbar med servering av alkohol genomgå denna utbildning.

### **Effekter av effektiv tillsyn på alkohollagens område**

#### *a) Tillsyn av ordning och nykterhet*

Den yttre tillsynen har påvisat positiv inverkan på ordning och nykterhet. Tillsynen av restaurangens marknadsföring får även påverkan på ordning och nykterhet. En återhållsam marknadsföring av alkoholdrycker är ett viktigt led i arbetet med att minska överservering på restauranger.

#### *b) Tillsyn av ekonomisk skötsamhet*

Tillsyn av ekonomisk skötsamhet på restauranger har tidigare påvisat stora brister hos tillståndshavarna. Det är därför viktigt att tillståndsenheten aktivt arbetar med inre och yttre tillsyn rörande dessa delar.

Det är allmänt känt att möjligheten till stora illegala intäkter attraherar kriminella personer och att seriösa krögare därmed utsätts för svår, illojal konkurrens vilket kan leda till att de trängs undan eller försvinner från kommunen. Ekonomisk tillsyn kan utföras genom att tillståndsenheten skickar remissförfrågningar till Skatteverket för att få information om företrädarnas privatekonomi, eventuella betalningsuppsättningar och skulder etc.

### **TILLSYN UNDER 2018**

Det är tillståndsenhetens uppfattning att ordningsläget under året har varit gott på restaurangerna i Nykvarn.

Under 2018 har 12 yttre tillsynsbesök utförts både dag och kvällstid. Tillståndsenheten har inte mottagit några rapporter om ordningsstörningar från Polismyndigheten (som delar tillsynsansvaret enligt alkohollagen med kommunen). En juridisk person har dock lämnat in anmälan om överservering och misstänkt skadegörelse, detta medförde både inre tillsyn, kommunikering och flera tillsynsbesök av serveringsstället. Handläggning medförde dock ingen åtgärd.

Tillståndsenheten har under året handlagt ett nytt serveringstillstånd, en egen återkallelse, ett utökat serveringstillstånd, fem anmälningar om väsentliga förändringar i verksamheten, två ansökningar om tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap, två ansökningar om tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten, 14 anmälningar om ändring av serveringsansvariga och svarat på en remiss från Lotteriinspektionen. Tillståndsenheten har även varit behjälplig vid Folkhälsomyndighetens prövning av tillståndshavarens kunskaper i alkohollagen.

Tillståndsenheten har under det gångna året genomfört inre tillsyn av samtliga restauranger i kommunen. Vid de inre tillsynerna kontrollerades förutom tillståndshavarnas ekonomiska och personliga skötsamhet även marknadsföring på eventuella hem- och Facebooksidor samt kontroll av andra verksamheter tillståndshavarna är verksamma i. Det har under året framkommit att en tillståndshavare är misstänkt för ekonomisk brottslighet. Ärendet ligger för närvarande vilande tills åklagaren lämnar klartecken för vidare handläggning.

Inga tillståndshavare har under året tilldelats erinran eller varning. Arbetet att kontrollera att tillståndsenheten har korrekta kontaktuppgifter, speciellt korrekt mejladress, har pågått under året.

Under året har tillståndsenheten deltagit i konferenser hos Länsstyrelsen i både nationella och övergripande frågor i alkohollagen. Tillståndsenheten har under 2018 anordnat utbildning i ansvarsfull alkoholserving, en gång som huvudman och en gång tillsammans med en annan kommun.

### **PLANERAD TILLSYN UNDER 2019**

Tillståndsenheten ämnar under året att ställa krav på tillståndshavare som har visat briser i ansvarsfull servering att de upprättar och lämnar in en kopia av sin egen alkoholpolicy.

Enlig statistiska uppgifter ska bruttovinsten på alkoholhaltiga drycker ligga på en viss nivå för att anses rimliga. Under år 2019 kommer fokus läggas på beräkning av bruttovinster med hjälp av restaurangrapporter. Om oegentligheter upptäcks kommer räkenskapsmaterial inhämtas för kontroll.

Tillståndsenheten har som mål att samtliga serveringsställen i Nykvarn ska få minst ett besök under året. Fokus kommer som alltid att ligga på ordning och nykterhet, det allmänna ordningsläget samt marknadsföring av alkoholdrycker. Tillsynsbesök kan komma att ske gemensamt med andra myndigheter. Påkallad tillsyn kommer även att ske i de fall rapporter från polisen eller tips från allmänheten inkommer.

Vid signal om oegentligheter, servering till underåriga, störningar från verksamheten i form av bråk, bullerstörningar, överservering, ekonomisk brottslig verksamhet skall tillsyn göras så fort som möjligt efter aktuell händelse och då i de flesta fall tillsammans med Polismyndigheten eller annan berörd myndighet. Efter ett första besök kan det vara aktuellt att planera tillsyn med större insats under en period.

Inre tillsyn kommer att ske under hela året. Samtliga tillståndshavare ska granskas. Remissutskick kommer att göras till Polismyndigheten och Skatteverket. I de fall oegentligheter upptäcks kommer åtgärdsärenden att inledas.

Tillståndsenheten arbetar kontinuerligt att förbättra sin service till medborgarna. Utbildningen i ansvarsfull alkoholserving är i enlighet med Nykvarns kommuns riktlinjer för alkoholserving obligatorisk för serveringspersonal på de restauranger som beviljas serveringstillstånd. Utbildningen ska ses som en viktig del i det förebyggande arbete om att sprida information om bland annat risker som finns med alkoholserving. Tillståndsenheten arbetar fortlöpande med kontroller om hur skyldigheten har uppfyllts. Tillståndshavare som inte uppfyllt skyldigheten kommer att påminnas om att sända serveringspersonal till utbildningen. Under året kommer tillståndsenheten att anordna utbildningen åtminstone under mars månad, eventuellt även en till under hösten om behov finns, en inbjudan kommer i god tid att skickas till samtliga tillståndshavare.

Om tillståndshavaren trots påminnelse därom inte sänder sin serveringspersonal till utbildningen kan åtgärdsärende initieras.